

A vibrant, stylized illustration of a garden scene. In the center, a grey bird with a yellow beak and a yellow and orange tail is shown in profile, facing right. Above it, a green bird with a yellow beak is perched on a branch. To the right, a blue bird is partially visible. The background is filled with various green leaves, purple and blue flowers, and clusters of small orange and yellow flowers. The overall style is soft and artistic, with a light blue and green color palette.

Hetki-hanke

2017-2019

Voimavaralähtöinen ryhmämalli kehitysvammaisen lapsen haastavasta käyttäytymisestä kuormittuneille vanhemmille

HANKKEEN TAUSTAA

- Kehitysvammaisen lapsen käyttäytymiseen liittyy usein haasteita, joihin vanhemmat kaipaavat tukea.
- Olemassa olevat perhekoulumallit eivät sovellu sellaisenaan kehitysvammaisten lasten kanssa käytettäväksi.
- Malli on kehitetty toimintatutkimuksena, jossa perheitä on haastateltu, havainnoitu ja heiltä on saatu kehittämisehdotuksia.

Hetki -mallin avulla on tarkoitus ...

1. Purkaa lapsen ja vanhemman välille muodostunutta negatiivisen vuorovaikutuksen kehää myönteistä vuorovaikutusta lisäämällä.
2. Tukea vanhempia voimaantumisen.

Hetki –mallin teemat tapaamiskerroille

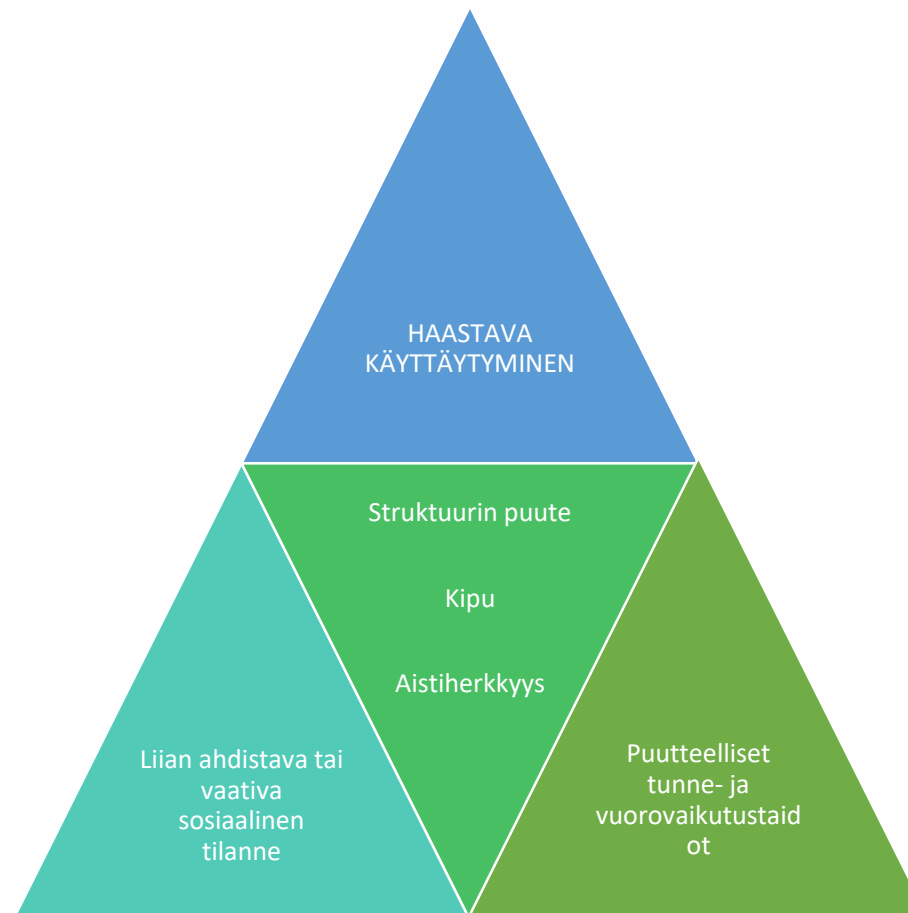
1. Haastava käyttäytyminen
2. Tunnetaidot kasvatuksessa
3. Yhteyden rakentaminen ja jaettu ilo
4. Rajojen asettaminen ja oppimisen edellytykset
5. Mistä voimia vanhemmuuteen?
6. Itsemyötätunto
7. Hyvinvointi
8. Yhteenveto & toiveteema

Lapsi ei käyttäydy tahallaan haastavasti

HAASTAVALLE
KÄYTTÄYTYMISELLE ON AINA
SYY.

USEIN LAPSELTA VAADITAAN
TAITOA, JOTA HÄN EI VIELÄ
HALLITSE.

KEHITYSVAMMAISUUTEEN
LIITTYVÄT MANEERIT EIVÄT
OLE HAASTAVAA
KÄYTTÄYTYMISTÄ.

"Kaikkeen on syy, se voi vaan olla piilossa."

Miten haastavaan käyttäytymiseen voi vaikuttaa?

- Lapsen ja vanhemman *tunnesuhde* on kasvatuksen perusta.
- Kasvattaminen on *vuorovaikutusta* – ei yksisuuntaista vaikuttamista.
- Vanhemman omien tunnetaitojen hallinta korostuu erityislapsen kanssa: tunteet tarttuvat ja lapsi peilaa vanhemman tunteista itseään.
- Lapselle tulisi myös opettaa tunnetaitoja antamalla vaihtoehtoinen keino purkaa tunteitaan. **Mikään *tunne* ei ole kielletty!**
- Kun vanhempi on rauhallinen ja tunneyhteys lapseen toimii, lapsen yhteistyökyky vanhemman kanssa paranee - haastava käyttäytyminen vähenee.

Keinoja haastavan käyttäytymisen vähentämiseksi

- Ennakointi.
- Lapsen päivän jäsentäminen selkeäksi kuvien tai viittomien avulla (ajan hallinnan opettelu).
- Kommunikoinnin harjoittelu määrätietoisesti ja tarvittaessa ”pilkkominen” vieläkin pelkistetympään muotoon.
- Lapsen pysäyttäminen ja rajojen asettaminen johdonmukaisesti.
- Tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoittelu.

Aggressiivisuus	Uhmakkuus	Levottomuus	Vetäytyvyys
<ul style="list-style-type: none">• Empatia & estäminen	<ul style="list-style-type: none">• Joustavuus	<ul style="list-style-type: none">• Toiminnanohjaus	<ul style="list-style-type: none">• Aika ja kannustus

Erityisen lapsen kohtaamisessa herkkyys on vahvuutta

- *Mentalisaatiolla* tarkoitetaan vanhempien kykyä ymmärtää lapsen käyttäytymisen taustalla olevaa kokemusta tai tunnetta. Se helpottaa lukemaan lasta ja vastaamaan rakentavammin lapsen haastavaan käyttäytymiseen.
- Koska kehitysvammaisen lapsen käyttäytyminen ei vaikuta aina loogiselta, mentalisaatio vaatii erityislapsen vanhemmalta enemmän vaivannäköä, mutta se myös palkitsee!

Haasteita vuorovaikutuksessa?

- Kehitysvammaisella ja autismikirjon lapsella on usein haasteita vuorovaikutuksessa, joka johtuu puutteellisista vuorovaikutustaidoista ja/tai neurologisista poikkeavuuksista.
- Vaikka vuorovaikutus on tavallista vaikeampaa, **lapsi tarvitsee vuorovaikutusta omilla ehdoillaan!**
- Lapsi täytyy ensin ”saada kiinni” , jotta vuorovaikutus mahdollistuu.
- Tässä apuna voi käyttää esim. voimauttavaa vuorovaikutusta tai vuorovaikutus-/yhteydenrakentamisleikkiä.
- Mikä on lapselle miellyttävien ja luontevin tapa olla?

Käyttöohjeet erityislapselle?

”Huomasin, että oma käytös vaikuttaa lapseen, joten jos osaa hallita omaa käytöstään, on helpompi vaikuttaa positiivisesti myös lapseen.”

- Rajojen asettamisessa **johdonmukaisuus, rauhallisuus ja sensitiivisyys** ovat tärkeimmät ohjeet.
- Lapsen ainutlaatuinen *persoona ja kehitysvaihe* asettaa reunaehdot kasvattamiselle – *ei diagnoosi*.
- **Palkitseminen on tehokasta, rankaiseminen yleensä vain haitallista.**

Myönteinen vuorovaikutus

"Me huomattiin, että kun me ryhdyttiin kehumaan lasta, niin yht'äkkiä lapsi alkoi kehumaan meitä."

...on suurimmaksi osaksi sanatonta viestintää, jota kehitysvammainen/autismikirjon lapsi tulkitsee paljon tarkemmin .

...alle 11- vuotiaan kehitystasolla oleva lapsi ei opi virheistä, vaan onnistumisista.

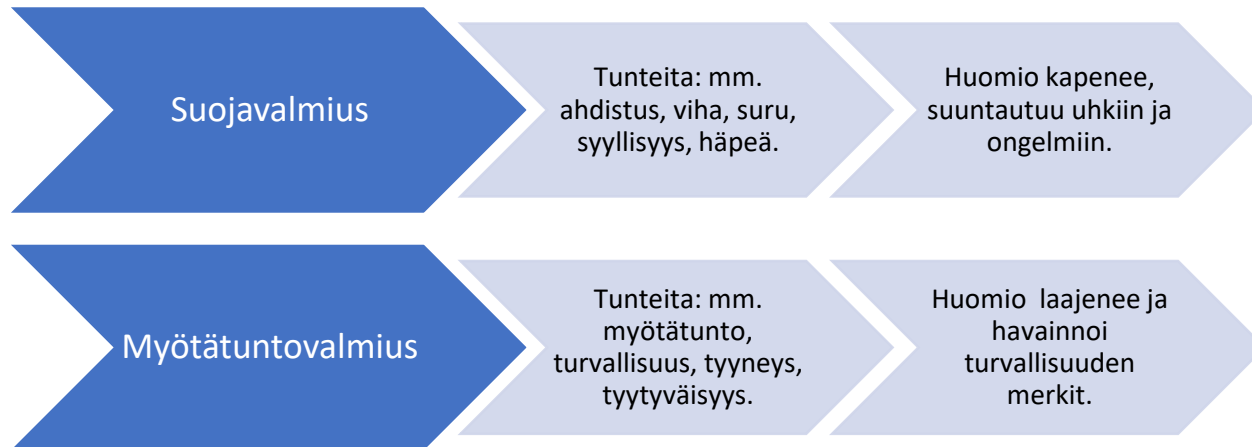
...on tehokas keino haastavan käyttäytymisen ennaltaehkäisyssä, oppimisessa ja vuorovaikutussuhteen parantamisessa.

Mistä voimia vanhemmuuteen?

40% :iin onnellisuuden kokemuksestaan voi vaikuttaa omalla asenteella. Hyvää voi oppia huomaamaan!

Vanhemman oma hyvinvointi heijastuu lapseen. On tärkeää osoittaa myötätuntoa itseään kohtaan.

Vanhempia voimaannuttaa vertaistuen saaminen ja antaminen – se on yksi tehokkaimmista keinoista vaikuttaa jaksamiseen.

Hetki on dialoginen prosessi

- Hetki pohjautuu dialogiseen näkökulmaan, jonka mukaan yksisuuntaisella vaikuttamisella ei saada aikaan tulosta, vaan muutos tapahtuu yhteisen ihmettelyn ja jakamisen kautta.
- Ryhmänohjaajien tavoitteena on vahvistaa vanhemman omaa toimijuutta.
- Ohjaajan tulee vastustaa kiusausta antaa ”oikeita” vastauksia ja ohjeita ylivertaisena asiantuntijana.
- Ammatillinen asiantuntijuus tuodaan esiin teemojen kautta heräteltävän keskustelun ja pohdinnan kautta.

Kiitos!

